

תכנית לימודים (בלימודי הקודש) לישיבות מקצועיות

רשם: אברהם אנגל

התלמידים הלומדים ביב"ע מירון, כאחיהם הלומדים בשאר הישיבות המקצועיות, הנם בעלי כשורים למודיים בינוניים כאשר הצד החזק שלהם הוא החלק המעשי, כלומר הלמודים המקצועיים. כמו כן רוב התלמידים בוגרי הישיבה אינם ממשיכים בלימודים בישיבות גבוהות ושנות הלימוד בישיבה הן השנים האחרונות בהן עוסקים הם בלמודי קודש במסגרת מודרכת.

עקב הנתונים הנ"ל הגיע הצוות החנוכי ביב"ע מירון למסקנה כי תכנית למודי הקודש הנהוגה בישיבות התכונות איננה מתאימה לתלמידינו ולשם כך עיבד הצוות תכנית למודים ארבע-שנתית שתענה על הצרכים הבאים:

א. תתאים לרמת התלמידים.

ב. תקרב ללבם את למודי הקודש ובעיקר את למוד הגמרא.

ג. תכין אותם כיהודים מאמינים לקראת החיים.

התכנית מתפרשת על פני ארבע שנות לימוד בישיבה. שנה

אחת מוקדשת ללימוד נושא התפילה שהוא מרכיב יסודי בהיותו של היהודי שומר המצוות. בשנה זו לומדים אנו את הפרקים "תפלת השחר", ו"אין עומדים להתפלל" במסכת "ברכות". פרקים אלה עוסקים בהלכות תפלה ומורכבים מסוגיות מעשיות טכניות קצרות שאינן מקשות על הקליטה של התלמיד. כמו"כ בפרקים הנ"ל משולבים קטעי אגדתא השוברים את המסגרת ונותנים גיוון בעת העיסוק בסוגיות ומראים לתלמיד את הפנורמה הרחבה של התלמוד הבבלי. שני הפרקים הללו מכילים בקרבם שמונה דפים שהם המסגרת הנדרשת למבחן בע"פ ביחידה אחת (בישיבה אנו נבחנים על שתי יחידות, אחת בכתה ל"א והשניה ב-ל"ב).

הנושא השני שלדעתנו הוא מאבני היסוד בהיותו של האדם המאמין

הוא: השבת. לשם כך אנו מקדישים שנת לימוד המשולבת בפעילות

חנוכית וחברתית בנושא השבת. במסגרת הלמודית אנו לומדים דפים נבחרים ממסכת שבת. אנו לומדים דפים בפרק "כלל גדול" הנותן את היסודות לל"ט אבות מלאכה וכן מספר דפים מפרק "הבונה". לשם לימוד הנושא הוציאה הישיבה לקט דפים ממסכת שבת לתלמיד כדי להקל עליו את ההתמצאות בחומר. בלקט זה הכנסנו מספר דפים מפרק "במה מדליקין" העוסקים בהדלקת נרות חנוכה וזאת כדי להעמיק את לימוד הלכות חנוכה ולהדגיש את היסודות התלמודיים עליהם נשענת ההלכה.

שיטת לימוד הגמרא בישיבה היא "אסוקי שמעתא אליפא בהלכתא". כלומר הוצאת ההלכה הנלמדת מכל סוגיא, כשבכל סיום של סוגיא מפנה הרב את תלמידיו לעיון בספרי הלכה ברמב"ם ושו"ע. כדי להעמיק את הלימוד ולהוכיח את השתלשלות ההלכה מהתורה דרך הגמרא, הראשונים ועד לפסקי אחרוני האחרונים, בחרנו להעמיק את הלימוד באופן מיוחד בשתי סוגיות: האחת, סוגיות "מצות נר חנוכה איש וביתו", "מוסיף והולך" וכו'. והשניה, סוגית "כורר" בפרק "כלל גדול". לשם כך צילמנו והוספנו ללקט דפים מהרא"ש, הרי"ף והשו"ע השייכים לסוגיות הנ"ל. כדי שכל החומר הלימודי יהיה בהישג ידיו של התלמיד ובכך ייקל עליו העיון.

כאמור לעיל, שנה זו מלווה בפעילות חינוכית וחברתית נוספת כדי לקרב ללב התלמיד את נושא השבת. במסגרת זאת התלמידים במשך השנה במשקים חקלאיים כדי ללמוד על שמירת שם בפועל. התלמידים זוכים בהרצאה או ביקור במכון טכנולוגי לפתרון בעיות טכנולוגיות על פי הלכה (בעיקר יישום של שמירת שבת בתעשייה). כמו כן ייערכו בישיבה שבתות הממחישות את מנהגי העדות השונות בשבת בשיתוף עם הורי התלמידים.

תחום נוסף שחשוב לנו מאד בחינוך תלמידינו הוא שמירת הרכוש, התרחקות מגזל ושאר הקפדות בענייני ממונות שבין אדם לחברו. לשם כך בחרנו ללמוד בשנה אחת את הפרק "אלו מציאות" ממסכת בבא מציעא כשהמגמה היא חינוך לשמירת רכוש ובהכרה שאדם המתחנך להשיב אבידה יימנע גם מלהזיק לחברו וישמור על ממונו.

גם שנה זו תהיה מלווה בפעילות חברתית שמגמתה הגברת המודעות של התלמידים לשמירת רכוש. בשנה זו ייערכו מבצעים לשימור וחינוך פני הישיבה. מבצעים של עזרה לזולת ועוד.

הנושא הרביעי שעליו החלטנו הוא: כבוד אב ואם. בידיעה שתחום זה רגיש מאד אצל בני הנעורים ובהכרה שמצות כבוד אב ואם נוגעת לכבוד קונו והיא המדרבנת ליראת שמים, ובפרספקטיבה רחבה יותר היא מביאה גם ליתר כבוד בין אדם וחבירו ותיקון המידות. החלטנו ללמוד במשך שנה אחת את הסוגיות העוסקות בנושא כבוד אב ואם ובמצוות המוטלות על האב בדפים כט ואילך במסכת קדושין. מובן שגם כאן הנחה אותנו אופי הסוגיא שהיא ביסודה מעשית טכנית, אקטואלית, קרובה ללב התלמיד ומגרה אותו ליתר התעניינות. מה גם שגם כאן הסוגיות הן קצרות ומשולבות בקטעי אגדתא. שנה זו כחברותיה תהיה גם היא משולבת בפעילות חברתית וחנוכית, שיחות כלליות ואישיות לחיזוק התלמידים בקיום המצוה.

לימוד הלכה מתפרש גם הוא על פני ארבע שנים כשהוא משתלב בד בבד עם לימוד הגמרא. הספר הנלמד בישיבה הוא קצוש"ע מקור חיים להרח"ד הלוי שליט"א, כשהמגמה היא לעבור על כל הספר במשך ארבע שנים. בשנה בה לומדים מסכת ברכות לומדים במקביל בקצוש"ע את השער הראשון "סדר היום" המתמקד בהלכות תפילה. בשנה בה לומדים מסכת שבת שואפים לעבור על השער השלישי הנקרא "שבת". בשנה בה נלמדת מסכת קידושין משתדלים לעבור על השער השישי הנקרא "יסודות הבית היהודי" ומוסיפים אליו את השער השביעי "השלחן הכשר". בשנה בה לומדים את הפרק "אלו מציאות" לומדים בקצוש"ע את השער העשירי "יסודות דיני ממונות" ומשתדלים להוסיף אליו בשל קוצר היריעה גם את השער השני "ברכות". במקביל, לאורך כל השנה לומדים את דיני החגים לפני כל חג, ובכך עוברים גם על השער הרביעי "חג ומועד". נמצא כי על דיני החגים עוברים מספר פעמים במשך ארבע שנים.

שיטת לימוד ההלכה היא שיטת הלימוד העצמי: התלמיד מקבל שאלות הכנה והכוונה על הפרק הנלמד. בסדר ערב הוא לומד את הפרק ועונה על השאלות בעזרת הר"מ התורן, ולמחרת, בשעור, עובד הר"מ על הפרק תוך כדי בדיקת תשובות התלמידים, דבר הגורם מוטיבציה למודית גבוהה עקב שאיפת התלמיד לבדוק את עבודתו.

חומר הלימודים בתורה ובנ"ך הוא על פי תכנית הלימודים הנדרשת להשגת יחידה אחת לבגרות מקצועית. שיטת הלימוד בדרכה של פרופ' נחמה ליבוביץ. מאחר וכל הרמ"ם ביב"ע מירון הם בוגרי מר"ץ ותלמידיה המובהקים של האשה החכמה נחמה ליבוביץ, מיישמים אנו בהוראה את דרכה המיוחדת: עיון ברש"י, העמקה ברש"י בכוון של: מה קשה לרש"י? מה תשובתו, מה ההבדלים בין תרוציו השונים? איך מיושם פירוש רש"י בהבנת הפסוק ובקריאתו ע"י פיסוק והטעמה נכונים וכד'. בכך מרגילים אנו את התלמיד להכיר את רש"י כפרשן הבא לתת מענה לקשיים הנובעים מן המקרא, מחדדים את הבנתו של התלמיד ומקרבים לליבו את אמיתת התורה.

במקביל, להרחבת הבקיאות בתורה וברש"י, מוציאים אנו דף פרשת שבוע בכל שבוע. הדף מורכב משלושה חלקים: שאלות בקיאות והתמצאות בפרשה, שאלות בקיאות ברש"י, ושעשועון; כשהמגמה שבמשך ארבע שנים יקיפו ארבעה שאלונים כל פרשה. התלמיד מקבל את הגליון בשבת בסדר אחר הצהריים ועובר עליו בעיון. ביום ראשון, בסדר ערב, מקבל התלמיד שנית את הגליון ועונה על כל השאלות בכתב. ביום שני בבוקר נבחן התלמיד על השאלות שבגליון, שיטה זו הוכחה כיעילה מאד ובעלת חיזוק חיובי לכל התלמידים, שבדרך כלל משיגים הישגים יפים וציונים גבוהים, ובכך מקרבים אנו את לימוד פרשת השבוע לליבם.

במסגרת לימודי הקודש מוקדש זמן מיוחד ללימודי מחשבת ישראל כשהמטרה לקרב את לב התלמידים אל טעמי המצוות בתקוה, שמתוך

כך תגדל הזדהותם אתן. הנושאים בהם אנו עוסקים הם: ארץ ישראל, עם ישראל, אמונה, טעמי המצוות ואישות.

מאחר ואין בנמצא ספרי לימוד בנושאים הנ"ל המתאימים לרמת תלמידינו, מועבר רוב החומר ע"י דיון, הקראה ממקורות שונים והכתבה לתלמידים או ע"י עריכת לקטים בנושאים שונים. עד כה ערכנו לקטים בנושא: תפילה, קדושה, ציצית, תפילין וגלוח בתער. כל לקט כזה מורכב משלושה חלקים עקריים: המקורות בתורה, טעמי המצוה ע"פ חז"ל, ראשונים ואחרונים, וזרוז לקיום המצוה ע"י הבהרת גודל השכר והעונש.

במסגרת זאת זוכים התלמידים בישיבה לשיחות רבות מפני הרמ"ים ומפני מרצים אורחים. בסיומו של כל סדר ערב נותן הרב שיחה קצרה אודות רעיון במחשבת ישראל הנובע בדרך כלל מפרשת השבוע.

"מטרת החינוך היא להכשיר את האדם לצורתו המתוקנת שהנקודה המרכזית שבה היא לעשותו טוב וישר. ומאז הופעת אברהם אבינו על במת ההסטוריה, היה ברור לכל כי ככל שתהיה מושרשת בלבו של אדם הקריאה בשם ה' כך יגדל טובו ויושרו ויהיה יותר מאושר לעצמו ולחברה כולה".

הראי"ה קוק, אגרת קע.